

PRZYGOTOWANIE I OBRONA PRACY DYPLOMOWEJ (MAGISTERSKIEJ)

I. Wybór seminarium

1. Student wybiera seminarium w danym cyklu na podstawie opisów zawartych w systemie USOS.
2. Treści programowe seminarium muszą realizować efekty uczenia się wskazane w programie studiów na kierunku *Nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego*.
3. Temat prac dyplomowych powinien wpisywać się w profil badawczy nauczyciela akademickiego prowadzącego seminarium¹.

II. Praca dyplomowa – procedury

1. Promotor przedstawia studentom wymagania określone w sylabusie, zgodne z niniejszymi zasadami (dotyczy to m.in. terminów oddawania poszczególnych części pracy, jej budowy, układu itp.).
2. Promotor musi mieć odpowiednią ilość czasu na zapoznanie się poszczególnymi częściami pracy (nie może przyjmować pracy, której nie czytał w częściach i nie pracował nad nią etapami ze studentem).
3. Recenzent pracy jest wyznaczany przez promotora, zgodnie z obszarem jego zainteresowań badawczych/specjalizacją. O konieczności sporządzenia recenzji powinien być poinformowany z miesięcznym wyprzedzeniem. Na jej przygotowanie powinien mieć dwa tygodnie.
4. Planowane terminy obron podaje kierownik kierunku na początku IV semestru cyklu seminaryjnego. O terminie decyduje promotor i informuje o tym magistranta, sekretariat i recenzenta.

¹ Student ma również możliwość pisania pracy u wybranego nauczyciela akademickiego, który jest ekspertem w danej dziedzinie, a który w danym cyklu nie prowadzi seminarium. W takiej sytuacji student powinien uzyskać zgodę prowadzących seminarium oraz kierownika kierunku *Nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego*.

5. Student powinien dotrzymywać terminów² i postępować zgodnie z wymaganiami promotora oraz stosować się do niniejszych wytycznych.

III. Praca dyplomowa – wymagania

1. Praca dyplomowa (magisterska) powinna być samodzielna i spełniać dwa zasadnicze wymogi: formalny i merytoryczny. Jej autor jest zobowiązany do respektowania prawa własności intelektualnej (praw autorskich).
2. Praca dyplomowa musi być złożona w sekretariacie przynajmniej dwa tygodnie przed planowanym terminem obrony.
3. Praca dyplomowa – wymagania formalne:
 - **strona tytułowa** powinna być zgodna z wymogami określonymi przez Instytut Glottodydaktyki Polonistycznej UJ (zob. załącznik 2);
 - **wstęp** powinien zawierać następujące informacje: tytuł, cel oraz przedmiot pracy, problematykę oraz wynikającą z niej konstrukcję pracy, informacje o tym, czy temat był już podejmowany, jeśli tak – to przez kogo i jakie są najważniejsze ustalenia dotychczasowych badań;
 - **liczba rozdziałów** zależy od tematu; praca powinna jednak składać się z co najmniej trzech części; zakończenie powinno zbierać główne wątki pracy oraz ukazać podsumowanie najważniejszych wniosków;
 - **bibliografia** pracy powinna zawierać wykaz wszystkich wykorzystanych (tzn. cytowanych przez autora pracy) publikacji oraz wykaz tekstów źródłowych, które są jej podstawą.
4. Praca powinna zostać przygotowana zgodnie z poniższymi z a s a d a m i e d y c j i :
 - **czcionka** w tekście głównym: Times New Roman 12;
 - **marginesy**: wszystkie po 2,5 cm;
 - **tekst główny** wyjustowany;
 - **cudzysłowy**: polskie „podwójne”;
 - **tekst podzielony** na sekcje i podsekcje, ponumerowane cyframi arabskimi, wytłuszczone, wyrównane do lewej strony (zob. załącznik 3);
 - **akapity**: wcięcie 1,25 cm; brak odstępów między akapitami;

² Etapy przygotowania pracy dyplomowej (magisterskiej) wyszczególniono w załączniku 1.

- **przypisy**: na dole strony, czcionka 10, pojedyncza interlinia, wyjustowane;
- **numery stron**: prawy dolny róg;
- **odsylacze** (odniesienia do literatury) **tylko w tekście głównym** (nie umieszczać odsylaczy w przypisach, których funkcją jest uzupełnianie tekstu głównego³); krótkie przywoływania nazwisk i dat powinny być zamieszczane w nawiasie obok podanego poglądu lub informacji odnoszącej się do poglądów ogólnych i/lub prac jako całości: jednego autora, np. (Stern, 1999), dwóch autorów np. (Stern, Jones, 2000), trzech autorów np. (Uhert, Kowalski, Nowak, 2005), czterech i większej liczby autorów np. (Smith i in., 1990); nazwiska należy zapisywać z inicjałem, gdy pojawiają się po raz pierwszy – z pełnymi imionami;
- **cytaty** powinny być umieszczane w tekście zgodnie z zaleceniami znajdującymi się w załączniku 4; wprowadzając je, warto skorzystać z załącznika 5;
- **wykaz prac** w bibliografii należy uporządkować alfabetycznie według nazwiska autorów, a w przypadku powtarzającej się daty wydania publikacji tego samego autora, według daty utworów w porządku chronologicznym; pozycje należy zapisać czcionką Times New Roman 11 p., z interlinią 1,15, z wcięciem (zob. poniżej).

KSIĄŻKI JEDNEGO AUTORA

Adair J. (1988), *Effective time management: How to save time and spend it wisely*, London: Pan Books.
 Wierzbicka A. (1999), *Język, umysł, kultura*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

KSIĄŻKI DWU AUTORÓW

McCarthy P., Hatcher C. (1996), *Speaking persuasively: Making the most of your presentations*, Sydney: Allen and Unwin.
 Seretny A., Lipińska E. (2005), *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Kraków: Universitas.

KSIĄŻKI TRZECH LUB WIĘCEJ AUTORÓW

Fisher R. i in. (1991), *Getting to yes: Negotiating an agreement without giving in*, 2nd edition, London: Century Business.

KSIĄŻKI TEGO SAMEGO AUTORA WYDANE W TYM SAMYM ROKU

Napier A. (1993a), *Fatal storm*, Sydney: Allen and Unwin.
 Napier A. (1993b), *Survival at sea*, Sydney: Allen and Unwin.

³ Cyfra przypisu powinna „przylegać” do ostatniego wyrazu (wpisuje się ją bez spacji).

KSIĄŻKI POD REDAKCJĄ

Danaher P. (red.) (1998), *Beyond the ferris wheel*, Rockhampton: CQU Press.

Janowska I., i in. (red.) (2011), *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1-C2*, Kraków: Księgarnia Akademicka.

SŁOWNIKI, ENCYKLOPEDIE, OPRACOWANIA ZBIOROWE⁴

Encyklopedia językoznawstwa ogólnego (EJO), wyd. II popr. i uzup., K. Polański (red.), Ossolineum, Wrocław, 1999.

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie, Wydawnictwa CODN, Warszawa, 2003.

TEKSTY W PUBLIKACJACH POD REDAKCJĄ

Byrne J. (1995), *Disabilities in tertiary education*, w: Rowan L., McNamee J. (red.) *Voices of a Margin*, Rockhampton: CQU Press, s. 45-76.

Grucza F. (1979), *Metody, techniki i ćwiczenia glottodydaktyczne*, w: Grucza F. (red.), *Polska myśl glottodydaktyczna 1945 – 1975. Wybór artykułów z zakresu glottodydaktyki ogólnej*, Warszawa: PWN, s. 314-326.

ARTYKUŁY W CZASOPISMACH

Dunin-Dudkowska A. (2011), *Tłumaczenie dydaktyczne w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, „Acta Universitatis Lodzianae. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, nr 18, s. 387-392.

Hu M., Nation P. (2004), *Unknown vocabulary density and reading comprehension*, „Reading in a Foreign Language”, nr 13 (1), s. 403-430.

Puren Ch. (1995), *Pour un nouveau statut de la traduction en didactique des langues*, „Les Langues Modernes”, nr 3, s. 7-22.

- przy powoływaniu się na **źródła internetowe** należy uwzględnić tylko te pozycje, które zawierają pełne dane bibliograficzne: nazwisko i imię autora, tytuł artykułu, rozdziału z podaniem stron książki lub czasopisma, z którego pochodzą oraz adres dostępności „http” lub „www” i datę ostatniego wejścia do Internetu: [DW = data wejścia].

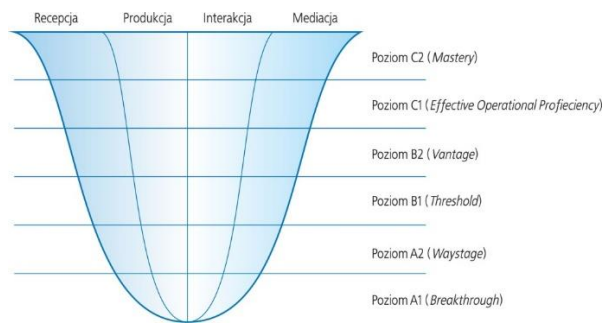
Skargren E.I., Oberg B. (1998), *Predictive factors for 1-year outcome of lowback and neck pain in patients treated in primary care: Comparison between the treatment strategies chiropractic and physiotherapy*, „Pain”, nr 77, s. 201-208, www.pbs.org/wgbh/amex/mwt/timeline/index.html [DW: 02.01.2008].

UWAGA! Zapis pozycji bibliograficznych powinien być zgodny z zapisem umieszczonym na pierwszej stronie publikacji.

⁴ Pozycje, których autorzy nie zostali wymienieni z nazwiska.

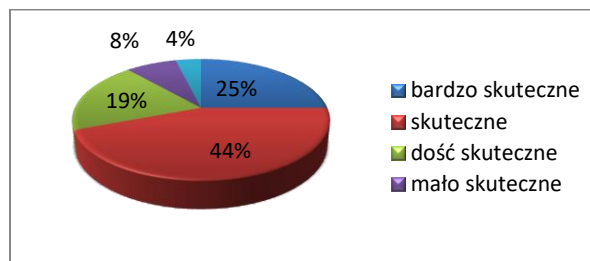
- **tabele, schematy, wykresy (diagramy)** powinny być zapisane czcionką 11, kursywą, ponumerowane, opatrzone tytułem i wyśrodkowane; jeśli pochodzą z cudzych prac, należy podać źródło ich zapożyczenia lub adaptacji pod spodem, jeśli nie – umieścić informację: (źródło: opracowanie własne), (zob. przykłady poniżej).

Schemat 1. *Poziomy biegłości językowej ESOKJ*

(źródło: opracowanie własne na podst. ESOKJ, 2003)

Wykres 3. *Skuteczność zadań w uczeniu się języka*

(źródło: Janowska, 2011: 344)

Tabela 9. *Zadanie, działanie, podejście zadaniowe w czterech wersjach językowych*

ANGIELSKI	FRANCUSKI	NIEMIECKI	POLSKI
<i>task</i> = zadanie <i>to act</i> = działać <i>action</i> = działanie	<i>tâche</i> = zadanie <i>agir</i> = działać <i>action</i> = działanie	<i>Aufgabe</i> = zadanie <i>handeln</i> = działać <i>Handlung</i> = działanie	zadanie działać działanie
<i>an action-oriented approach</i> = podejście zorientowane (ukierunkowane) na działanie	<i>approche actionnelle</i> = podejście działaniowe	<i>handlungsorientierter Ansatz</i> = podejście ukierunkowane na działanie	?
<i>task based learning</i> = uczenie się oparte na zadaniach	<i>approche par tâches</i> = podejście oparte na zadaniach	<i>aufgabenorientierter Ansatz</i> = podejście oparte na zadaniach	<i>podejście zadaniowe</i> = podejście oparte na zadaniach

(źródło: opracowanie własne)

IV. Praca dyplomowa – ocena

Ocena pracy przedstawiona w recenzji powinna uwzględniać:

- zgodność treści pracy z jej tytułem,
- kompozycję pracy i jej redakcję,
- zastosowane narzędzia badawcze, ich adekwatność do badanego zagadnienia,
- nowatorstwo w ujęciu zagadnienia,
- dobór literatury (ok. 30 pozycji),
- poprawność językową,
- poprawność zapisów bibliograficznych,
- ogólne wrażenie.

V. Egzamin dyplomowy

1. Warunki dopuszczenia do egzaminu określa regulamin studiów UJ.
2. Zakres tematyczny egzaminu ustala promotor, informując o tym studenta przynajmniej miesiąc przed planowanym terminem obrony.
3. W skład komisji przyjmującej egzamin wchodzi: promotor, recenzent, przewodniczący komisji, wybrany spośród pracowników naukowych Instytutu Glottodydaktyki Polonistycznej.
4. Przebieg egzaminu:
 - autoreferat magistranta (kilkuminutowa prezentacja ustna),
 - pytanie recenzenta,
 - pytanie promotora,
 - pytanie przewodniczącego komisji (nieobligatoryjne).

Opracowanie: I. Janowska, E. Lipińska, A. Seretny, W. Stefańczyk

ETAPY PRZYGOTOWANIA PRACY DYPLOMOWEJ

I semestr

- kwerenda biblioteczna, lektura tekstów
- sformułowanie problemu badawczego
- prezentacja wybranych zagadnień na seminarium

II semestr

- kwerenda biblioteczna, lektura tekstów
- opracowanie i przedstawienie planu i metodologii badań
- opracowanie i przedłożenie przeglądu literatury
- opracowanie i przedłożenie instrumentarium badawczego

III semestr

- zebranie materiału zgodnie z planem
- wstępna analiza danych
- opracowanie i przedłożenie rozdziału nt. metodologii badań

IV semestr

- praca nad ostatecznym kształtem magisterium
- obrona pracy

UNIwersytet Jagielloński
Wydział Polonistyki
Instytut Glottodydaktyki Polonistycznej

Imię i nazwisko

Tytuł pracy

Praca dyplomowa
napisana pod kierunkiem
tytuł, imię i nazwisko promotora

Kraków 2020 r.

ROZDZIAŁ I

**WIELOJĘZYCZNOŚĆ JAKO NARZĘDZIE
EUROPEJSKIEJ INTEGRACJI.
KONCEPCJA PRZYBRANEGO JĘZYKA WŁASNEGO**

3. ESOKJ a SWE – porównanie dokumentów

3.1 Różnice

TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST
TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST

TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST
TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST

3.2. Podobieństwa

TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST
TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST

TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST
TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST TEKST

JAK NALEŻY POPRAWNIE CYTOWAĆ?

1. Wskazówki ogólne

- Cytujemy:
 - opinie autorytetów,
 - treści unikatowe,
 - kontrowersyjne stwierdzenia (Marzec-Stawiarska, 2016: 24).
- Cytujemy dosłownie, kiedy *ważna jest zarówno treść, jak i sposób jej przekazania (...), idea jest ujęta zwięźle i przedstawia treści jasno* (Pecorari 2013, za: Marzec-Stawiarska, 2016: 24).
Jeśli autor omawia koncepcję, badania, wyniki, opisane w pracach, do których nie miał bezpośredniego dostępu, a zna je ze źródeł wtórnych, powinien powołać się jedynie na te materiały, których korzystał (jak w powyższym przykładzie).

Jeśli autor chce podkreślić znaczenie słowa lub słów w cytacie, może je pogrubić. Bezpośrednio za wyróżnioną treścią w nawiasach kwadratowych powinien umieścić zapis [wyróżnienie A.B.], gdzie A.B. to inicjały autora wyróżnienia.

- Aby poprawnie cytować, przytaczany fragment trzeba odpowiednio połączyć z pisanym tekstem przez integrację:
 - na poziomie *lingwistycznym*: cytowany fragment powinien być dopasowany do tekstu dzięki dokonaniu niezbędnych zmian na poziomie językowym;
 - na poziomie *kontekstowym*: cytat powinien być wprowadzony w taki sposób, by odbiorca bez problemu rozpoznał, po co cytat pojawia się w tekście (w tym celu formułujemy wprowadzenie do cytatu lub komentarz).

2. Wskazówki techniczne

- Cytat krótszy niż 60 znaków umieszczamy bezpośrednio w tekście, wydzielamy go cudzysłowem.

Przykład:

Istnieje wiele czynników determinujących chęć podjęcia nauki języka polskiego jako obcego przez obcokrajowców. Jak wskazuje W. Szupelak, „główną motywacją większości studentów (...) jest chęć opanowania leksyki specjalistycznej związanej z tą dziedziną” (Ligara, Szupelak, 2012: 130).

- Cytaty dłuższe niż 60 znaków, „traktuje się jako »ilustrację w tekście«⁵: odrębny akapit o zwiększonym marginesie z obu stron (np. o 1,5 cm), odstęp między wierszami – 1, a ewentualnie czcionka zmniejszona o 1 punkt” (Wilczyńska, Michońska-Stadnik, 2010: 261).

⁵ Cytat w cytacie umieszczamy w znakach: »...«.

Przykład:

Opanowanie wszystkich podsystemów języka obcego to proces wielopoziomowy i długotrwały. Składa się na niego poznanie systemu fonetycznego, morfologicznego i gramatycznego. Najtrudniejszym z nich wydaje się ten ostatni, co potwierdzają słowa Paradowskiego:

[J]est faktem ogólnie wiadomym, że opanowanie systemu funkcjonalno-gramatycznego języka obcego zazwyczaj sprawia uczniom niemałe problemy. Obowiązkiem nauczyciela jest zatem temu zaradzić. Powszechnie uważa się również, że gramatyka uniwersalna (UG), czyli wrodzona zdolność umożliwiająca nam akwizycję języka ojczystego bez problemów i obecności elementów dydaktycznych, przestaje funkcjonować lub przynajmniej traci na sile w miarę dojrzewania biologicznego ucznia.
(Paradowski, 2006: 126)

- Skracając cytat, używamy znaku: (...).

Przykład:

Grupy kursowe są zazwyczaj heterogeniczne, zróżnicowane pod względem wieku, wykonywanego zawodu, o różnym doświadczeniu językowym. „Samych uczących się można podzielić na dwie grupy: osoby polskiego pochodzenia (...) oraz cudzoziemców zainteresowanych polskim językiem i kulturą” (Lipińska, Seretny, 2016: 104).

- Gdy wprowadzamy komentarze odautorskie lub wyjaśnienia do cytatu używamy znaku [] .

Przykład:

„Słuchanie testuje się za pomocą jednostek zamkniętych i otwartych. Jednostki zamknięte to zadania, w których zdający wybiera jedną z podanych możliwości, natomiast jednostki typu otwartego wymagają samodzielnego sformułowania odpowiedzi” [o różnej długości – P.D., L.P., M.P.] (Prizel-Kania, 2013: 57).

- Kiedy zamieszczamy w tekście cytat w języku oryginalnym (innym niż język tekstu głównego), jego tłumaczenie umieszczamy w przypisie.

Przykład:

Dla rozważania o języku specjalistycznym – biznesowym bardzo ważne jest zdefiniowanie słowa *biznes*, które Longman Dictionary of Contemporary English wyjaśnia jako „the activity of making money by producing or buying and selling goods, or providing services”¹ (LDOCE, 2003).

¹ „Działanie przynoszące zysk dzięki produkowaniu, kupowaniu, sprzedawaniu dóbr lub świadczeniu usług” (tł. M.P.).

- Kiedy ponownie cytujemy jakieś dzieło w bezpośredniej bliskości, stosujemy jedną z poniższych opcji:

Przykład:

Jest to pewnego rodzaju „dziedzictwo kulturowe regionu, miejsca, »małej ojczyzny«” (Pelcowa, 2013: 389). To forma przekazu, sposobu myślenia i interpretacji otaczającego świata, szacunek dla mowy przodków, jej pielęgnowanie i ochrona (op. cit.: 388-389).

O wzajemną więź należy dbać jeszcze przed urodzeniem dziecka, a po jego urodzeniu dużo doń mówić, ponieważ pobudza to dziecko do artykulacji, a także dlatego, że noworodki imitują nie tylko dźwięki, lecz również wymowę, intonację i melodię głosu matki (Czykwin, Misiejuk, 2002: 110). W późniejszym okresie życia – jak wiadomo – nie udaje się tego nadrobić. Tak przejawia się afektywna strona języka, która ma istotne znaczenie dla „ufnego zdomowienia się przez dziecko w świecie” (ibid.).

Przygotowały: M. Plak, L. Pertyszyn, P. Dykiel na podstawie:
Marzec-Stawiarska M. (2016), *Cytowanie dosłowne jako element edukacji akademickiej*,
„Języki Obce w Szkole“, nr 3, s. 23-26.

CZASOWNIKI RAPORTUJĄCE

klasyfikacja, zastosowanie

Czasowniki raportujące (*reporting verbs*) pełnią „kluczową rolę w poprawnym wprowadzaniu cytatów” (Marzec-Stawiarska, 2016: 25). W języku angielskim jest ich ponad 400 (Thompson, Ye, 1991). Autorzy dzielą czasowniki raportujące w następujący sposób:

1. *Author acts*: „zawierają informację o działaniach autora tekstu źródłowego”
 - 1.1. Czasowniki tekstowe (np. „X twierdzi”)
 - 1.2. Czasowniki mentalne (np. „X uważa”)
 - 1.3. Czasowniki związane z badaniami (np. „X odkrył”)

Wśród powyższych czasowników wyróżnia się również grupy czasowników pozytywnych, negatywnych i neutralnych, które oddają odzwierciedlają stosunek autora do prezentowanych treści (np. odpowiednio: „X twierdzi”, „X podaje w wątpliwość”, „X skupia się na”) (Thompson, Ye, 1991; Pecorari, 2008, za: Marzec-Stawiarska, 2016: 25).

Biorąc pod uwagę autora tekstu, w którym przytaczane są pewne poglądy autorów tekstów źródłowych, wybór czasownika raportującego świadczy o tym,

- czy cytowana informacja jest faktem czy opinią;
- jaki jest stosunek autora do prezentowanej treści (czy uznaje je za prawdziwe);
- na ile autorytatywny jest piszący i w jakim stopniu bierze na siebie odpowiedzialność za prezentowane twierdzenia czy treści (ibid.).

Przykłady czasowników raportujących:

1. K. Myczko (2005) **zauważa** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.], że kontakt z inną kulturą prowadzi do pogłębionego określenia własnej tożsamości (...) (Wójcik, 2010: 165).

→ *czasownik tekstowy i związany z badaniami raportuje informację uznawaną i przyjmowaną za fakt przez autora tekstu*

2. „M. Byram (1991) (...) **proponuje** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] tak zwany zintegrowany model nauczania kultury i języka” (Wójcik, 2010: 165).

→ *czasownik mentalny przytaczający opinię autora źródłowego w sposób neutralny*

3. „Jego [zasobu środków wyrazu – M.B., P.M., K.O.] rozwijanie, jak **śluszenie zauważa** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] T. Tomaszewicz (2006: 68), powinno być częścią kształcenia (...)” (Seretny, 2016: 126).

→ *czasownik tekstowy i mentalny nacechowany pozytywnie*

4. „Jak **pisze** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] J. Nijakowska (2009), osoby, które prezentują wyższy poziom biegłości w języku obcym, charakteryzują się jednocześnie wyższym poziomem rozwoju języka ojczystego” (Krasowicz-Kupis, Wiejak, 2016).

→ *czasownik tekstowy neutralny*

5. „**Zupełnie odmiennie** od niego **stanowisko zajęła** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] w tej sprawie A. Burzyńska, która (...) **wytknęła** ich autorom m.in. skoncentrowanie się na nazwach miast i wsi (...)” (Miodunka, 2016: 94).

→ *czasowniki raportujące wykorzystane do wyrażenia negatywnego stosunku cytowanej autorki względem jednej z informacji zawartej w źródłach*

6. „Integrację środowiska polonistów zagranicznych tak **wspomina i ocenia** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] z perspektywy lat polonista japoński, T. Sekiguchi (...)” (Miodunka, 2016: 326).

→ *czasownik mentalny*

7. „Dalszą przyszłość studiów polskich T. Sekiguchi **widzi** raczej w ramach studiów europejskich, a nie slawistyki, **zastrzegając** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] jednak, że »wtedy mogą [one – W.M.] stracić formę niejako organizacyjnie, że się tak wyrażę, ‘narodowo suwerennej’ jednostki, jaką dotychczas zwykliśmy nazywać skrótowo ‘polonistyką’«” (Miodunka, 2016: 345).

→ *czasownik mentalny*

8. „(...) autorki **krytycznie omówiły** programy nauczania z 1992 r., a następnie **zarysowały** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] swoją koncepcję nowych programów, podkreślając, że przez programy rozumieją opracowanie określające cele nauki języka, selekcję materiału nauczania, gradację materiału nauczania, standard wymagań stawianych uczącym się na danym kursie językowym (...) (zob. Lipińska, Seretny, 2005: 35; zob. też Janowska, 2006)” (Miodunka, 2016: 89).

→ *czasownik tekstowy wykorzystany do wyrażenia negatywnego stosunku autora względem jednej z informacji zawartej w źródłach i neutralno-pozytywnego względem innej*

9. „Nie można również bez wątpienia powiedzieć, że jest to język, »który dziecko poznaje jako pierwszy, z którym dana osoba się utożsamia«, jak **chce** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] T. Skuttnab-Kangas (1981, za: Lipińska 2003: 14)” (Cockiewicz, 2013: 207).

→ *czasownik mentalny nacechowany negatywnie*

10. „Nic więc dziwnego, że autor niemiecki Olaf Jäkel w swojej nawiązującej do ich założeń i również przetłumaczonej na język polski pracy *Metafory w abstrakcyjnych domenach dyskursu* (...) **dokonuje** [podkreśl. – M.B., P.M., K.O.] w części teoretycznej swoistej egzegezy teorii Lakoffa/Johnsona” (Cockiewicz, 2013: 202).

→ *czasownik tekstowy nacechowany pozytywnie (informacja z kontekstu)*

Nie zawsze czasownik raportujący zawiera bezpośrednią informację o stosunku autora do przytaczanej treści, choć najczęściej stosowane neutralne czasowniki tekstowe i mentalne są *de facto* nacechowane pozytywnie. Nie jest to jednak regułą, dlatego też czasowniki raportujące należy analizować w szerszym kontekście. Stosując je zaś, trzeba mieć świadomość treści przez nie konotowanych.

Przygotowali: M. Borkowski, P. Mirocha, K. Osękowska na podstawie Marzec-Stawiarska M. (2016), *Cytowanie dosłowne jako element edukacji akademickiej*, „Języki Obce w Szkole“, nr 3, s. 23-26.